

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izda se vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nebrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četrt leta Din 1500, za pol leta Din 3000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročnina na uprave jugoslovanske tiskarne, Roportalni ordek, Polanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Za brezposelne, borze dela in delavska stanovanja.

Odgovor dr. Gosarja socialistu Petejanu.

Pretekli teden v četrtek 10. t. m. je odgovarjal minister za socialno politiko dr. Gosar socialistu Petejanu na njegovi dve interpelaciji glede brezposelnih podpora in glede izvedbe zavarovanja delavcev za slučaj brezposelnosti. Te interpelacije je vložil socialist Petejan samo radi tega, da bo potem med delavstvom, ki ga bo klicalo k polaganju računa o delu zanj, lahko govoril, da je zahteval to in ono, da pa ni ničesar dosegel. Z eno besedo, njegove interpelacije pomenijo samo premišljeno demagogijo. Drugič pa so njegove interpelacije prišle prepozno, ker je dr. Gosar pravilnik o razdeljevanju brezposelnih podpora že nekaj dni prej predložil ministrskemu svetu.

Z ozirom na vse to je dr. Gosar socialistu Petejana sijajno zavrnil tako, da so mu morali v tej najhujši stiski prihiteti na pomoč še velekapitalistični samostojni demokratje, posebno Pribevič, dr. Kramer in Pivko, torej eksponenti tiste stranke, pod katere okriljem so pred leti pretepaške tolpe delavce stelale in jih mučile. No in socialist Petejan se je sedaj z njimi pobratil. Delavci, pred vsem tisti, ki ste volili socialpatrijote, naglejte se jih sedaj. Zato je tudi Petejan sedaj dobil na svoje demagoške interpelacije tak odgovor, da ga je mogel samo v žep vtakniti in je tudi radevednost »Delavca« menda nasičena.

D. Gosar je izvajal: Moj odgovor na obe interpelaciji poslanca Petejana bi mogel biti čisto kratek. Prvič je pravilnik o razdeljevanju brezposelnih podpora dogotovljen in poslan gg. ministrom. O njem se ima še izjaviti ministrski svet, nekar bo predložen narodni skupščini. S tem pa je že rešeno tudi drugo vprašanje, ki ga stavi interpelant glede zavarovanja za slučaj brezposelnosti. S tem, da se ustanavlja redno dajanje brezposelnih podpora po novem pravilniku, je že uvedena neka forma zavarovanja za slučaj brezposelnosti. Vendar se mi zdi potrebno, da ob tej priliki obrnem na ta vprašanja nekoliko več pozornosti.

Zavarovanje za slučaj brezposelnosti je pri nas zaenkrat skoraj neizvedljivo, ker se nahajamo v gospodarski krizi in ker so enako delavci in delodajalci že sedaj precej obremenjeni s socialnimi davki. Poleg tega se tudi že izvedeno zavarovanje nahaja v splošni krizi in nikakor ni na taki višini, da bi se dosedanjemu prdello še drugo. Vendar, da se ne to komu zdelo, da vprašanje brezposelnega zavarovanja omejevažjem, hočem odgovorjati na interpelacijo podrobneje.

Treba je namreč vedeti, da je mogoče to zavarovanje samo tedaj, ako je brezposelnost le delna, sporadična in omejena na določeno stroko delavstva, ali določene kraje ali pa časovno omejena. V česu splošne gospodarske krize pa teh bremen ne more prenesti niti najboljša zavarovanje, čemur je dokaz to, da druge države ukinja o pomoč v slučaju take splošne krize. S tem nočem reči, da je zavarovanje za slučaj brezposelnosti dosledno neizvedljivo. Zdi se mi, da se da tudi v slučaju splošne krize temu odpomoči, ali samo na ta način, da se da delavcem priliko za delo in zaslužek. To je gotovo edini način zavarovanja proti splošni brezposelnosti.

Iz teh razlogov se mi zdi pogrešeno nimenje interpelanta, da smatra on zavarovanje za brezposelnost kot merilo kulturnega stanja države. Kajti gotovo je, da moramo mi rajprej svoje gospodarstvo in svojo kulturo mnogo povzdigniti, preden hočemo izvesti splošno za-

varovanje proti brezposelnosti. Obratno pa bi se reklo, da smo začeli graditi hišo pri strehi.

Poslanec Petejan dobro ve, v kakšnem položaju se nahajajo naše socialne ustanove in ve tudi, da je mnogo važnih in nujnih vprašanj, ki bi se morala v interesu delavstva čimprej rešiti. On tudi ve, kakšne ovire se delajo tistemu, ki hoče nekaj več narediti. Stojimo pred veliko reformo socialnega zavarovanja, da se da neposredno interesiranim prilika za večjo iniciativnost in ojači zmisel odgovornosti. Takih stvari je še več.

Toda gospod interpelant kljub vsemu zahteva od mene, da predložim narodni skupščini zakon o zavarovanju proti brezposelnosti. S tem je prešel g. interpelant s področja stvarnih zahtev na področje neodgovorne agitacije. To tem bolj, ker on preje imenovan pravilnik, če ne v podrobnostih, pa vsaj v načelu pozna.

Minister dr. Gosar nato razlaga glavna načela pravilnika o organizaciji posredovanja dela, dajanja brezposelnih podpora in posojil za gradnjo delavskih stanovanj. Nato nadaljuje:

Zato se mi zdi netočna trditev g. interpelanta, da dosedaj niti ena vlada niti en minister socialne politike ni skušal ustvariti to, kar obeta zakon o zavarovanju delavcev. Nasprotno mi boste morali na osnovi onega, kar sem vam dosedaj razložil, priznati ne samo, da nisem ničesar skušal narediti, ampak da sem nasprotno vsaj z moje strani storil vse, kar je v današnjih razmerah in v tako kratkem času in v tem oziru bilo mogoče narediti. Gospod poslanec je vse to vedel, ker je bil ta pravilnik v glavnem dokončan že meseca marca, a je kljub temu prišel s svojima interpelacijama, kar je gotovo tratenje energije.

Trditev pa, da se število brezposelnih vedno večja, prav čisto nič ne drži, ker se posebne statistike ne vodijo, niti bi ne moglo biti točne, zato je najboljšje merilo za presojo števila brezposelnih stanje zavarovanih delavcev pri Okrožnih uradih. Res, da niso všeti tu vsi delavci in tudi ne večina našega delavstva, vendar kaže porast zavarovanih na to, da se industrija razvija in da je prilika za delo večja. Poglejmo števila: V začetku l. 1925. je znašalo skupno število vseh zavarovanih okoli 546 tisoč, koncem leta pa 445.000, kar znači, da je postalo brezposelnih več kot sto tisoč delavcev. V začetku 1926 je stanje enako, a proti koncu se že zviša na 461.000, kar kaže baš obratno tendenco: preje padanje, sedaj naraščanje l. 1927. imamo število 460.000 v začetku pa do 526.000 v septembru tega leta. Tako je danes razlika med najnižjim stanjem zavarovancev pri Okrožnih uradih in sedanjim okroglo 80.000. Vidi se torej, da brezposelnost v l. 1927. pada (glas: Bil so zaposleni pri volitvah kot agitatorji.) Jaz ne vem, če so bili zavarovani kot agitatorji. Da število brezposelnih pri nas raste, ne drži; to bi bilo točno le v tem pogledu, da smo na pragu zame in je pri nas pozimi manj dela kot sicer. Splošnega porasta brezposelnosti pa, o katerem govori interpelacija, de facto ni.

Proletarizacija kmeta.

Dalje se govori v interpelaciji, da je brezposelnost posledica dolgotrajne gospodarske krize in splošne proletarizacije kmeta in delavca, ki izhaja neugumno iz današnjega družabnega reda, ki je osnovan na privatni lastni sredstev produkcije.

V kritiko te teorije se nočem spuščati, hočem pa nekoliko spregovoriti o

proletarizaciji podeželskih, vaških mas v dobi, ko se razvija in širi industrija. To je povsem naraven pojav. Mi prihajamo v prehodno dobo, ki so jo prežvele vse države, ki so danes industrijske in to dobo bomo morali preživeti i mi. Ta proletarizacija je le prehodni pojav, ki ga je mogoče regulirati in ublažiti, a ne preprečiti. Ne rečem, da bo pri nas v 10 ali 20 letih prenehal, ali zato ni treba misliti, da je to hiba današnjega družabnega sistema, ampak čisto prirodni pojav v tesni zvezi z razvojem gospodarstva. Treba je, da to razumemo, ker se pri nas običajno misli, da se da ta pojav preprečiti.

Borze dela.

Glede borz dela je izvajal dr. Gosar sledeče:

Borze dela so bile pri nas ustanovljene z zakonom o zaščiti delavcev. (Petejan je namreč napisal v interpelaciji, da so se osnovale borze dela s členom 110. finančnega zakona za l. 1922-23., kjer pa se o borzah dela sploh ne govori. Op. ur.) Toda vsakdo dobro ve, kako se je pri nas zbog finančnih razmer kredit za borze dela leto za letom manjšal in je bil s sedaj veljavnim finančnim zakonom, ko sem jaz prišel v ministristvo, že črtan, tako, da sem se moral za obdržanje tako važnih institucij ogledati po drugih sredstvih, ki so mi na razpolago. Tako sem v finančni zakon za l. 1927. vstavil člen 281, ki se tu citira, na katerem je tudi osnovan novi pravilnik.

Na ponovne vsiljive pozive samostojnih demokratov Kramarja in Pivka, zakaj se ni dalo dveh milijonov Ljubljani za gradnjo delavskih stanovanj, je dr. Gosar odgovoril, da hoče dati posojilo delavcem, ne pa Kristanu. (Znana dva milijona, za kat'era so se socialisti s Kristanom na čelu pod nosom obrisali.)

Novi pravilnik.

Rekel sem že, da bi se s temi 20 milijoni ne dala zavarovati vsa množica brezposelnih. Baš iz teh razlogov sem jaz svoj pravilnik, o katerem sem že govoril, izdelal na temelju sledečih vidikov:

Prvič je treba ustvariti organizacijo, ki bo omogočila delavcem, da dobijo posla, t. j. treba je naorej ustvariti organizacijo posredovanja dela. Drugič: Direktno podpre naj se da jo samo onim delavcem, ki so zares v težkem položaju in ki potrebujejo hitre pomoči, ker se sicer v revamosti njihovo lastno življenje in družina. Tretjič: Ostali denar pa naj se porabi v produktivne svrhe: dati priliko za delo in zaslužek.

Toda tu je še druga stvar. Gospod Petejan pravi, da se z 20 milijoni ne more nuditi vsem delavcem prihrke za delo. To je res, ali prav radi tega ker je malo denarja, hočem, da pridobim za to tudi drugi privedni kapital. In s tem pravilnikom je izveden princip posojila, ki se daje za gradnjo stanovanj a obrest se računajo največ po 4 odstotke. Ako občina n. pr. vzame 1 milijon dinarjev in ako je to posojilo iz fonda brezobrestno, bo dobila občina iniciativno in možnost, da more svoj razpoložljiv kapital uporabiti za to stvar.

Jaz mislim, da bomo mi baš na ta način onih 20 ali 30 milijonov, s katerimi razpolagamo v to svrhu, povečali — nočem reči na 50 milijonov — vsaj na 40 ali 45 milijonov. S tem pa smo dosegli to, da damo večno denarja, ki gre za gradnjo delavskih stanovanj, za delavske plače. Mislim, da tu ne more biti nobenega ugovora. Toda še nekaj. Z ene strani, kateri pripada g. interpelant, se je zahtevalo od mene, da se

uporabi ta denar za gradnjo velikih hiš, za kasarne. Jaz sem to v principu odklonil. Najprej iz higijenskih, drugič iz čisto socialopolitičnih razlogov in tretjič iz čisto gospodarskih razlogov. Ako namreč investiram 20 ali 30 milijonov v eno kasarno, je ta denar ves konsumiran in se ne bi vračal več nazaj v fond. Tega denarja bi potem ne bilo nič več. Med tem pa, ko jaz gradim male delavske hišice, katere more delavec v teku 20 ali 30 let izplačati in postati lastnik hiše, mu dam iniciativo za štedenje in tudi denar, ki sem ga dal za gradnjo teh hiš, se vrača nazaj v fond, tako da bomo imeli namesto teh 20 ali 30 milijonov v teku 20 do 30 let 50 pa mogoče 70 ali 80 milijonov. Tako bo s tem ustvarjena baza za ono, kar zahteva g. Petejan v svoji interpelaciji od mene in to je, da gre ta vsota za zavarovanje delavcev, ki so brez posla. Mislim, da sem s tem z gospodarske strani razložil stališče, po katerem je urejeno vse ono, kar se v današnjih razmerah narediti more. In jaz mislim, da ako g. interpelant vse ono, kar sem govoril, objektivno razmisli, da se bo tudi on s tem strinjal.

Pravilnik o podpori brezposelnih in zidanju delavskih stanovanj.

Minuli teden je predložil minister dr. A. Gosar ministrskemu svetu svoj predlog »pravilnika o organizaciji posredovanja dela, dajanja podpora brezposelnim delavcem in dajanja cenjenih posojil za zidanje delavskih stanovanj.« Ministrski svet je dr. Gosarjev predlog soglasne sprejel. Prihodnje dni bo predlog predložen še finančnemu odboru »Narodne skupščine«, nakar bo objavljen v »Službenih Novinah«, s čemur bo stopil v veljavo.

S tem pravilnikom se ustanovljajo na sedežih »Delavskih zbornic« »Javne Borze dela«, »Osrednjo borzo dela« v Belgradu, katere centralni odbor ima poleg drugih dolžnosti vrhovno nadzorstvo nad »Javnimi borzami dela« in skrbi za uspešno organizacijo posredovanja dela v državi.

Centralni odbor sestoji iz enega delegata ministrstva soc. politike kot predsednika, enega predstavnika centralnega tajništva Delavskih zbornic in enega predstavnika Zveze industrijev, katerega delegira Industrijska, trgovska in obrtna zbornica v Belgradu.

Pri »Javnih borzah dela« na sedežih DZ se ustanovi upravni odbor, ki je sestavljen iz 7 oseb in sicer: Dva zastopnika »Delavske zbornice«, dva zastopnika »Okrožnega urada«, dva zastopnika »Oblastnega odbora« in enega državnega uradnika, ki je predsednik, katerega imenuje minister za soc. politiko.

Ako v »Delavski zbornici« ne razpolaga en klub z dvetretjinsko večino, dobi drugega zastopnika DZ največja manjšina. Ti upravni odbori izvolijo izmed sebe tri člane ravnateljstva, ki so: Predsednik upravnega odbora kot predsednik ravnateljstva, en član Delavske zbornice in en član Okrožnega urada.

V področju »Delavskih zbornic« in sicer v važnih industrijskih centrih se po potrebi ustanove »Podružnice Javnih borz dela«.

Brezposelni delavci in delavke bodo dobivali za dobo 6 tednov na dan po 10 Din podpore in za nepreskrbljene otroke na dan po 3 Din in to največ do 15 Din na dan za otroke. Podpore se bodo dajale tudi v naturi.

To je ena stran, direktne podpore brezposelnim; druga stran je pa ta, da se nudi brezposelnim delavcem delo. — Zato predvideva pravilnik, da se bo, iz do 1. jan. 1927 zbranega fonda, ki zna-

ša 29 milijonov dinarjev, dalo 80 odst. v produktivne svrhe in sicer za zidanje delavskih stanovanj. Tako se bo lahko zaposlilo mnogo delavcev raznih poklicev. 10 odst. od tega zneska pa se bo porabilo za podporo brezposelnim.

Iz denarja pa, ki bo zbiran po 1. januarju 1927, se bo uporabilo 25 odst. za vzdrževanje in organiziranje »Borž dela«, 45 odst. za direktno pomoč brezposelnim v denarju ali naturi, 10 odst. pa se bo uporabilo za snovanje rezervnega fonda pri centralnem odboru.

Te odredbe so predvsem važne zato, ker bo sedaj lahko obstojelo v državi najmanj 10 »Javnih borž dela«, ki ne bodo odvisne od vsakokratnega državnega proračuna. Organizacija dela se bo vedno bolj izpopolnjevala, brezposelni bodo dobivali najnujnejšo podporo, z denarjem pa, ki je bil že tako rekoč zgubljen, se bodo zidale delavske hiše, ki bodo prešle po gotovi dobi primernege odplačevanja v last delavcev, vsako leto pa se bo lahko z odplačanim poso-

jilom, ki se ne bo smelo nikdar obrestovati v šje od 4 odst., zidalo zopet več delavskih hiš.

Iz tega fonda bodo dobile delavske zadruge in občine 4 odst. posojila, s čimur se bo zelo pomagalo k rešitvi stanovanjskega a tudi brezposelnega vprašanja, mnogi trezni in pametni delavci pa bodo lahko dosegli svoj ideal — svoj dom — lastno ognjišče, kar delavec težko pogreša.

Iz tega kratkega pojasnila pravilnika se vidi, kako velikega dela se je lotil minister dr. Gosar in kako temeljito je zagrabil za najvažnejše vprašanje, katerega se pred njim ni lotil nobeden minister za soc. politiko. Dr. Gosar ima v svojem delovnem načrtu predvidenih še mnogo važnih zadev v prid delavstva, ki jih hoče najbolje rešiti.

Upajmo, da bo pod močno in spretno roko dr. Gosarja postalo njegovo ministristvo, — ministristvo za socialno življenje.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Iz centrale.

Revizije zvez in skupin JSZ.

Po sklepu nadzorstva JSZ bo nadzorstvo v mesecu novembru in decembru 1927 pregledalo poslovanje vseh zvez in skupin JSZ. Opozorjamo odbore, da poslujejo strogo po navodilih načelstva JSZ. Revizije bodo naznanjene.

Izseljeniški odsek JSZ.

Inozemska izseljeniška društva prosimo, da nam javijo, katere slovenske učne knjige za otroke predvsem potrebujejo. Knjige bomo preskrbeli brezplačno.

Uradne ure JSZ.

Uradne ure pisarne JSZ v Ljubljani na Starem trgu 2, prvo nadstropje, so od 8 do 12 in od 3 do 6. Glavni tajnik je strankam na razpolago od 8 do 1 in od 4 do 6. — Pri ekspozituri JSZ v Mariboru na Aleksandrovici cesti 6, prvo nadstropje, so uradne ure od 8 do 1 in od 4 do 6. — Pri ekspozituri JSZ v Celju na Kralja Petra cesti 9 (hotel »Beli volk«) so uradne ure ob delavnikih od 9 do 1 in od 5 do 7. — Tajništvo vinčarske organizacije posluje pri Sv. Miklavžu pri Ormožu v Husjakovi hiši vsak delavnik.

Mariborsko okrožje JSZ.

Maribor. V soboto 19. novembra ob 7 zvečer se bo vršil v dvorani Zadržne gospodarske banke javen delavski shod Jugoslovanske strokovne zveze v Mariboru s sledečimi govori: France Tersegla: Krščanski socializem; Jože Stabej: Občina in socialno skrbstvo; Lambert Aljančič: Delavstvo in politika; France Žužek: Delavska strokovna organizacija. — Tovariši! Vsi na shod, da manifestiramo za ideje krščanskega socializma! Agitirajte od moža do moža, da bo udeležba čim sijajnejša! — Načelstvo JSZ.

Maribor. Prvo predavanje socialne šole JSZ v Mariboru se bo vršilo v petek 18. novembra ob pol 8 zvečer na Koroški cesti 1. Kot uvod k nadaljnjim predavanjem bo g. prof. Prijatelj predaval o temi: Uvod v javno delovanje. Po predavanju bo čitanje in razlaga Krekovega socializma in homo s tem skušali spoznati našega velikega genija in učitelja Janeza Evangelista Kreka ter njegovo delo, za katero se je do danes vse premalo vzbujalo zanimanje. — Predavanja bodo redno objavljali v »Pravici« in »Slovenca«. Ker obetajo biti naši socialni večerji lečis zelo zanimivi in bogati po svoji vsebini, vabimo vse naše člane in prijatelje, da se jih udeležujejo v čim večjem številu. Posebno mladina je najiskreneje vabljen! Na delo za delavsko presvetlo!

Oploščite. Ze dalj časa se je pojavljala med nami želja, da bi se tudi pri nas ustanovila krščansko socialistična delavska organizacija »Jugoslovanska strokovna zveza«. Do uresničenja je prišlo v soboto, ko sta bila med nami oblačni poslanec tov. Kores in mariborski tajnik tov. Rozman. V soboto med oploščitimi odmorom se je vršil strokovni shod v kameralnomu Cezlaku, kjer sta govorila v kratkih in jedrnatih besedah poudarjala pomen organizacije ter pozvala delavce, da se udeležijo v čim večjem številu nedeljskega sestanka v Oploščici. V nedeljo po rani sv. maši smo

sestaneke nadaljevali. Tajnik Rozman je načelno orisal program in načela JSZ kakor tudi pomen Delavske zbornice in ostalih institucij za delavstvo. Tov. oblačni poslanec Kores je pa poudarjal za sluge naše organizacije za delavske interese ter poročal tudi o delu mariborske oblasne skupščine. Udeleženci smo z zanimanjem poslušali izvajanja obeh tovarišev govornikov, nakar smo se vsi do zadnjega organizirali v Jugoslovanski strokovni zvezi. Po budrilnih besedah g. kaplana in tov. Pavliča smo izvolili formalni odbor, v katerega smo izbrali najbolj agilne tovarše, ki bodo dali temelje organizaciji, katere bo delavstvu najboljša zaščitnica in braniteljica.

Zveza tovarniškega delavstva.

Domžale. V nedeljo 20. novembra ob 10 dopoldne se bo vršil v Grobljah pri Domžalah občni zbor skupine oblačilnih delavcev in sorodnih strok. Ker se bodo na občnem zboru obravnavale tudi druge, za delavstvo važne zadeve, se pričakuje obilne udeležbe. Poročal bo zastopnik centrale.

Planina pri Rakeku. Skupina lesnega delavstva parne žage Ravnik sklicuje svoj redni sestanek, ki se bo vršil v soboto 19. novembra popoldne po delu v gostilni F. Faturja v Lanih. Na sestanku bo poročal zastopnik zveze tov. Lombardo o rezultatu pogajanj in povišanju delavskih plač. Vabljeni vsi!

Železničarski vestnik.

Iz intervencij. Z ozirom na vedno večje zapostavljanje slovensčine pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani je na iniciativo Prometne zveze vložil Jugoslovanski klub na ravnanstvo naslednjo spomenico: »Od raznih strani je naš klub dobil pritožbe, da Ljubljansko ravnanstvo železnic izdaja svojem osebju razne okrožnice samo v srbo-hrvatskem jeziku. Ravnanstvo enostavno okrožnice, katere dobiva od ministrstva, oziroma generalnega ravnanstva, da pretipkati v latinico in jih tako razumno pošlje na vse službene enice v svojem področju. Uslužbenci državne železnice, osebje nižji, kateri niso imeli prilike, da bi se posebej priučili srbo-hrvatskemu jeziku, ne razumejo teh okrožnic. Radi tega se dogajajo v službi razne nečistoče in zgodijo se tudi vsled tega marsikateri nesreče. Poštno ravnanstvo, finančna delegacija, prosvetni oddelki in celo vojaške komande predstavijo vse okrožnice in direktive iz srbo-hrvatske v slovenski jezik, da jih narod in uslužbenstvo razume tako, kakor je treba. Čast mi je Vas prositi, da tudi v Vašem področju to uredite, da neha pritožbe radi ne nana in nerazumevanja srbo-hrvatskih okrožnic med železniškimi uslužbenci. — V zadnji dobi smo dobili pritožbe, da železniški uradniki in uslužbenci ljubljanskega ravnanstva ne napredujejo tako, kakor to predpisuje zakon. Izstala so v zadnjih letih napredovanja v položajnih plačah vsega osebja. Redke so izjeme v tem oziru. V drugih ravnanstvih se to ne dogaja. Vsako leto je v proračunu prometnega ministristva določena posebna vsota za napredovanja. Ta vsota je ostala v proračunskem letu 1925-26, 1926-27 in tudi v sedanji proračunski dobi za ljubljansko ravnanstvo skoraj popolnoma neizrabljena.

Po mnenju strokovnjakov bi se lahko glasom postavk proračuna sedaj najmanj 500 železniških uradnikov in drugih uslužbencev postavilo v isto za napredovanje v osnovni in položajni plači. Ne sumim sicer, da je vsega tega krivo ravnanstvo, smatram pa za svojo dolžnost, da Vas opozorim na to dejstvo in Vas iskreno prosim, da nujno predlagate g. ministru in generalnemu ravnatelju, da se ta napredovanja čimprej uredijo. Blagovolite sprejeti izraze mojega odličnega spoštovanja: Dr. Korošec, l. r., Fr. Zebot, l. r. — Iz vsega tega se vidi, da ni povsod umestna beseda: Nema kredita. Ko dobimo tozadevni odgovor na to, 19. oktobra vloženo intervencijo, ga bomo objavili.

Premestitev materialnega skladišča v Mariboru. Osrednji odbor Prometne zveze je takoj, ko se je zvedelo za nakano, da se misli materialno skladišče premestiti, oziroma spojiti z zagrebškim skladiščem, vložil na Jugoslovanski klub in na ministra g. dr. A. Gosarja protest proti tej nakani, da isti to prepreči pri ministristvu. Opozori se naj gospoda ministra za promet na posledice, ki bi radi te premestitve nastale. Pri današnji stanovanjski bedi je sploh nemogoče misliti na preselitev in pri mariborskih edinicah je nemogoče zaposliti vse osebje, ki je sedaj zaposleno pri materialnem skladišču. Zahtevamo, da ostane materialno skladišče na svojem mestu, kjer ima dovolj ugodne pogoje za zaloge materiala in inventarja.

Političen pregled.

V petek popoldne sta jugoslovanski zunanji minister dr. Voja Marinković in francoski zunanji minister Briand podpisala prijateljsko pogodbo med Jugoslavijo in Francijo. Pogodba ima namen utrditi naš zunanjepolitični položaj in zagurati miren notranjepolitičen razvoj Jugoslavije. — V Belgradu ni nobenih posebnih dogodkov. Nova zveza, ki sta jo sklenila Pribečević in Radič, je popolnoma brezpomembna. Novi seljaško-demokratski klub je pač nujna posledica osamelosti Radiča ni Pribečevića v opoziciji. Opoziciji ne preostaja nič drugega, kakor da se čim tesneje združi in kriči o uspehih, ki jih ni in ne bo nikoli dosegla. — Narodna skupščina se je za par dni odgodela, dokler skupščinski odbori ne pripravijo snovi za seje. Pred skupščinskimi odbori je cela vrsta zakonov, ki bodo prišli pred narodno skupščino, čim jih bodo odbori predelali.

Anketa o pravilniku »Bratovskih skladnic«.

V nedeljo 13. t. m. se je vršila v Ljubljani anketa, katero je sklicala Jugoslov. strok. zveza o projektu novega pravilnika o Bratovskih skladnicah. Na anketo so poslale vse važnejše skupine rudarjev in kovinarjev JSZ svoje zastopnike. Na anketi se je pretresalo važne predloge za rešitev finančne strani Bratovskih skladnic, ki so z ozirom na sedanje prispevke in dajatve vedno bolj pasivne. Ta stran Bratovskih skladnic zahteva temeljite reforme. Anketa je v glavnih točkah osvojila stališče Delavske zbornice v pogledu prispevkov in dajatve, kapitalnega kritja, članskih pravic, službenih let itd. Ker je v tem pogledu dr. Obersnelov načrt slab.

Sklepi ankete se sporoče ministru dr. Gosarju s prošnjo, da s svojim vplivom skuša doseči, da minister za šume in rude te korekture sprejme in nov boljši pravilnik čimprej izda.

Mezdno gibanje lesnih delavcev v Planini pri Rakeku.

Kakor smo že pred časom poročali o nizernih plačah, ki jih prejema delavstvo parne žage »Ravniki«, ki je last velekapitalistične družbe »Sklapsa« s sedežem v Trstu, je bilo delavstvo primorano stopiti v akcijo za izboljšanje plač, ki do sedaj še zdaleka niso odgovarjale najnujnejšim življenjskim potrebščinam tega delavstva. V četrtek 10. novembra so se na licu mesta sestali zastopniki podjetja na eni in zastopniki naše organizacije in delavstva na drugi strani v

svrhu regulacije delavskih plač. Po štiriurnem utemeljevanju tako z ene kot z druge strani se je med delavstvom in podjetjem sklenil sledeči

dogovor,

sklenjen med delavstvom parne žage »Ravniki« pri Planini, zastopano po Strokovni zvezi tovarniškega delavstva na eni ter predstavitelji podjetja na drugi strani. Navzoči: za podjetje g. ing. Anton Sodnik, upravnik parne žage Ravnik, ter g. Dadamus Konstantin, delovodja parne žage, za Delavsko zbornico g. Ivan Tokan, za Strokovno zvezo tovarniškega delavstva tov. Peter Lombardo, za delavstvo tov. Karel Turšič in Fr. Tomšič.

Po daljši stvarni debati se sklene:

1. Delavcem gateristom, kurjačem in brusarjem se zviša dosedanja urna meza od 3.60 na 3.80 Din. Poleg tega prejema gateristi od vsakega kubičnega metra izrezanega lesa Din 1 premije.

2. Vsem cirkularistom se zviša dosedanja plača od 3.40 na 3.80 Din na uro. Pri tem zvišanju se upošteva dejstvo, da cirkularisti ne uživajo deputatnega stanovanja.

3. Vsem ostalim pomožnim delavcem, razen delavkam in mladletnim delavcem, se zviša dosedanja urna plača od 3.40 na 3.50 do 3.70 Din.

4. Za mladoletne delavce izpod 18 let se določi urna plača na 2.60 Din.

5. Delavkam se zviša sedanja urna plača od 2.70 na 2.80 do 3 Din.

6. Vse dosedanje akordne postavke se zvišajo za 10 odstotkov. To povišanje velja za vsa dela, ki so se dosedaj in se bodo tudi v bodoče oddajala v akordu.

7. Za predelavce se določi urna meza 4 Din.

8. Vse nadure se plačujejo s 50 odstotnim po zakonu določenim poviškom.

9. Kurjavo prejema delavci kot deputat.

10. Eventuelno glasovanje o podaljšanju delovnega časa se ima izvršiti po zakonu.

11. Zastopnik organizacije in navzoča zupnik delavstva se zavezuje vplivati na delavstvo, da se nastali spori in nesoglasja na eni strani med podjetjem in na drugi strani med delavstvom, likvidirajo.

12. Podjetje se zavezuje, da iz tega mezdnege gibanja ne bo izvajalo nikakih konsekvenc nad delavstvom.

13. Vse zgoraj navedeno povišanje velja od 11. novembra 1927 dalje.

Da uspeh ni takšen, kakršnega je delavstvo pričakovalo, ima več vzrokov, v glavnem je pa ta, da je delavstvo še malo časa organizirano in je zato še prešibko, da bi vtrajalo na prvotnih zahtevah. Tudi dejstvo, da stojmo tik pred zimjo, ko se začneja seronsko delo, je precej vzrok, da je delavstvo moralo sprejeti zgoraj našeto povišanje. V svesti, da s tem še ni delavstvo zavezano, da se ne bo pri ugodni priliki zopet oglašilo za nadalnje izboljšanje, je sedanje povišanje vendar le zadovoljivo. Delavstvo naj si zapomni, da prvi sadovi organizacije že prihajajo. Zato na delo, da bo organizacija močna, ker le na ta način bodo prihodnji uspehi boljši in zadovoljivejši.

Iz naše internacionale.

KRŠČ. SOC. STROKOVNA ORGANIZACIJA V NEMŠKI AVSTRIJI.

Tudi kršč. soc. strokovna organizacija je v preteklem letuokusila neugodne gospodarske razmere v deželi. V državi je bilo lansko leto povprečno 176.744 brezposelnih. Stalež članstva znaša sedaj 76.000 napram 77.000 koncem prejšnjega leta, kar znači padec 1.3 odstotka. Organizacija, ki so včlanjene v centralni komisiji, je bilo 26. — Gibanje članstva po l. 1919. kaže sledečo shiko:

	moških	ženskih	skupaj
1919	16.365	14.360	30.725
1920	32.681	31.797	64.478
1921	46.93	32.044	78.737
1922	46.722	31.383	78.105
1923	49.677	29.750	79.377
1924	49.833	30.295	80.128
1925	47.230	29.970	77.200
1926	46.968	29.154	76.122

Blagajna i kazuje skupaj 13 milijonov dinarjev prometa. Premičenje vseh strokovnih organizacij je okoli 2 milijona dinarjev, kar je vsekakor malo za veliko gibanje. Treba pa je seveda pomisliti, da so strokovne organizacije v Nemški Avstriji v dobi inflacije izgubile skoro vse fonde, tako da se je moralo prav

za prav vse začeti znova. Danes so posamezne strokovne zveze že toliko konsolidirane, da bodo v že doglednem času dobile trdno finančno podlago.

Ako pomislimo, da so strokovne organizacije v stari Avstroogrski z 38 milijoni prebivalcev štejele okoli 80.000 članov in da štejeje sedaj pri nič več kot šest milijonih prebivalstva skupaj ravno toliko, moramo pač videti v tem velikem napreduku. Po velikih pretresljajih svetovne vojne se je morala organizacija sama popolnoma preosnovati in na novo graditi. Poleg tega treba še imeti v vidiku neznanski teror socialdemokratskih organizacij, predvsem na Dunaju in v večjih mestih. Kljub vsem težavam je strokovna organizacija v Nemški Avstriji trdna in ustaljena.

France Žužek:

Plenarna seja „Delavske zbornice“ v Mariboru.

Zakon razpredeljuje »Delavsko zbornico« za razredno zastopnico vseh delavcev in nameščencev na odrejenem ozemlju. »Delavska zbornica za Slovenijo« je poleg tega zastopnica vseh delavcev in nameščencev Slovenije. V tem oziru so delavske ustanove, bodisi Delavska zbornica, bodisi Okrožni urad za zavarovanje delavcev (OUZD) narodno popolnoma zaokrožene in nismo deljeni po oblasteh kot politična uprava po velikih županstvih, oblastna inspekcija dela itd. Brez dvoma je to sredotočenje raztresenih delavskih armad v mnogočem plodno.

Upravni odbor DZ ni storil napak, sklenil, da naj zboruje prva plenarna seja »Delavske zbornice« v sedanjem proračunskem letu dne 20. novembra 1927 v Mariboru. In ko se bodo poslanci Delavske zbornice iz Kranjske vozili mimo Celja, starodavnega mesta znamenitih celjskih grofov, bo pač marsikomu prišlo na um, da naj si za eno sejo vsaj izbere delavski parlament tudi Celje, nekako zemljepisno središče okrnjene Slovenije.

Da, Maribor! Preko razbesnelih predvojnih, medvojnih in povojnih narodnostnih bojov — do splošnega delavskega podrobnega strokovnega, socialnega, gospodarskega, kulturnega in političnega dela! To je Maribor. In ako še ni — poslati mora Maribor! To potrebuje Maribor! Kolikor pa je te naloge zamenjal, jih je sebi in delovnemu ljudstvu v škodo zamenjal. Maribor! A je bil življen in delaven. In bo tudi za naprej. Mi verujemo v njegovo vstajenje.

V Mariboru hoče delavska zbornica pokazati, da je mati in zastopnica vseh, ki so prisiljeni, dati svoje delovne sile nenasitnemu kapitalizmu pod ceno na prodaj. V Mariboru hočemo naglasiti, da je delavstvo belno iz sebe in da si mora tudi zmago doizgovoriti iz sebe. Je težko in je hudo. Najsi magari še huje prišle kapitalistične reakcije: a najhujše je to, da je delavstvo izgubilo vero vase in v moč svojih strokovnih sindikatov! Zato naj iz Maribora ven pride mogočen glas:

Delavci! Hišo imate! Uredite si gospodarstvo! Organizirajte si delo v njej! Uredite si jo po svojem najboljšem okusu!

To pa se pravi:

Delavci, nameščenci: V strokovno organizacijo! Ne samo radi eventualnih ugodnosti, marveč kot delaven član svojega sindikata, kot agitator in propagator pravega delavskega duha, katerega sovragi ne bodo ubili, o bratje!

Saj zora nša je že napolnila! Le gošta megla, sovražna in lažna nemoč nam zaslija solnce zlato...

Pojdimo ponosno v Maribor!

Tedenske novice.

Pravilnik k stanovanjskemu zakonu. Minister za socialno politiko dr. Gosar je 14. novembra podpisal pravilnik k stanovanjskemu zakonu, ki bo v najkrajšem času izšel v službenih novinah.

Mostnim delavcem v Ljubljani. Redni mesečni sestanek mestnih delavcev se bo vršil vsak prvi petek v mesecu. Udeležite se jih polnočestvilno!

Tožka izguba. Tovariša Fr. Koširja, magistratnega uradnika v Ljubljani, je zadela v torek udarec. Neizpročna smrt mu je ugrabila nad vse skrito soprgo

Franjo. Pokojna je bila mati sedmerim otrokom, kateri jo bodo težko pogrešali. Svojemu tovarišu in prijatelju naše najiskrenejše sožalje. Blagi pokojnici pa bodi Bog večni plačnik!

Samo predsodek je, če kdo misli, da iz rži ni kave. V tisočeri rodlinah uživajo žiko brez primesi zrnate kave v popolno zadovoljnost. Žiko dobite v vsaki trgovini v rdečih zavitkih.

Nesreča pri delu. Ivanu Tinolu, zaposlen v kurilnici gorenjskega kolodvora v Ljubljani, so padla med delom na noge težka železna vrata. Tirol je dobil na obeh nogah težke poškodbe, da je omedlel in so se mu baje pretresli tudi možgani. Prepeljali so ga v bolnico.

Strašna nesreča v krmeljskem rudniku. Pretekli ponedeljek ponoči se je zgodila v premogokopu v Krmelju strašna nesreča. V rovu Vencel gorj že več mesecev premog. Oddelki po šest mož so vedno pri gašenju; ugašene ostanke sproti spravljajo iz jame, tako upajo ogenj pogasiti, kar bo pa težko šlo, kakor pravijo stari izkušeni rudarji. Omenjeno noč so gasili trije rudarji: oženjeni Petje, pa fant Kolenc in Hribar. Eden je z električno brizgalno brizgal vodo v ogenj, stoječ na lestvi, druga dva sta nakladala. Kar se vsuže velika goreča plast in pokoplje nakladalca. Na lestvi stoječi se je hotel rešiti, pa lestva se je zamotala v obleko in revež je zgorel. Druga polovica oddelka — trije rudarji — so med tem pred rovom sedeli na zraku in se hladili. Ker le ni bilo tako dolgo tovarišev iz jame, so šli gledat in z grozo videli strašno smrt tovarišev. V torek okoli poldne so izkopali enega mrliča; nič ni bilo več človeške podobe — le kup osmojenega mesa in kosti. Drugih dveh tisti dan še niso našli. Utogi!

Sodrug Bernot v vlogi svetopisemskega patriarha. V »Napreju« od 12. novembra 1927 št. 41. beremo med novicami sledečo vest: Načelo javnosti se strogo privatnih zadev prav nič ne tiče. Če pa začnejo privatne zadeve dotikati se tudi interesov drugih, spadajo pred javnost. Zato je tu sledeča izjava: Po zgledu mnogih v tujini smatramo tudi midva za umestno naznaniti, kar se na Slovenskem običajno ne naznanja: Dne 6. novembra 1927 se nam je rodila hčerka, ki sva jo imenovala Vesna. — Iz Prijateljeva in Zvonimira Bernot. — Sodrug Bernot se je namreč ločil od svoje zakonite žene ter jo poslal z več otroci kot Čehinjo nazaj na Češko.

Tri tisoč možkih se je zaradi beže izselilo. Iz občine Imčski se je vsled letošnje slabe letine in zaradi beže izselilo v inozemstvo tri tisoč kmetov. Večmoma so si šli revni ljudje iskat v tujo delo.

Strašna smrt otroka. V nekaterih stanovanjih po Trbovljah imajo rudarji nad ognjiščem zapečnik, kjer se posebno otroci radi ob hladnih dneh grejejo in posedajo. Tako je tudi sedela na takem zapečniku 5 letna deklica rudarja Franca Splierja. Ognjišče je bilo zakurjeno, da je bila plošča rdeča, na njem se je kuhala kava v loncu. Otrok je padel iz zapečka na razbeljeno ognjišče in pri padcu se je še vrelo vodo za kavo polila po njem. Otrok je trpel strašne muke na opeklinah in je vsled tega umrl. Starši so bili med tem na delu...

Jetika v naši državi. Po zadnji uradni statistiki umre v naši državi za jetiko vsako leto povprečno okoli 50.000 oseb. To je četrtina vseh smrtnih slučajev.

Skiopitna predavanja. Prosvetnega odseka Delavske zbornice za Slovenijo se bodo vršila v Ljubljani redno vsak ponedeljek ob 8 zvečer v novi dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti (vhod čez dvorišče). Dve predavanji sta se že vršili, nadaljnja se bodo vršila v sledečem redu: 21. novembra: Razvoj letalstva (predava tajnik Aerokluba g. dr. Rape); dne 28. novembra: Velika francoska revolucija (Jožef Kitek); 5. decembra: Slike iz svetovne vojne (France Žužek, predsednik prosvetnega odseka DZ); 12. decembra: Canarjev večer; 19. decembra: Obrtna higijena (dr. Pirc); 9. januarja: Telesna kultura (g. Zor s strani DHZ); 16. januarja: Amerika in Slovenci (univ. prof. g. dr. M. Vidmar); 23. januarja: Novi Dunaj (Likar, tajnik OUZD); 30. januarja: Racionalizacija dela in delavstvo (univ. prof. g. dr. Milan Vidmar); 6. februarja: Petroleji, produkcija in gospodarsko-politični pomen; 13. februarja: Socialno skrbstvo za mater in otroka (g. dr. Tragaš); 27. februarja: Gozdovniki (g. Kravos); 5. marca: Kitajska in njen so-

cialno-politični napredek; 12. marca: Avstrijska revolucija 1848 in Slovenci (Kitek); 26. marca: Socialna zgodovina slovenskega ljudstva (g. dr. Tuma); 2. aprila: Naše planine (g. dr. Tuma). Vstopnina 1 Din, vajenci in brezposelnj brezplačno. — Prosvetni odsek »Delavske zbornice«, Ljubljana, Gradišče 2.

Knjižnica prosvetnega odseka DZ v oktobru. Promet v knjižnici prosvetnega odseka DZ v Ljubljani, Gradišče 2, se je meseca oktobra zopet znatno dvignil. Da bo vsakdo videl, kako se dviga promet od meseca do meseca, navajamo v oklepajih številke, ki kažejo promet v septembru. Knjižnico je obiskalo 983 (709) članov, vpisalo se je 110 (92) novih. Knjig se je izposodilo 1850 (1306), od teh slovenskih 1015 (774), nemških 737 (456), srbohrvaških 98 (76), odnosno leposlovnih 1636 (1192), znanstvenih 214 (114). Denarnih dohodkov je bilo 3600 (1861) Din.

Hiša se je podrla. V vasi Drenovo pri Mostaru se je ponoči zrušila hiša Simna Matiča. Pod razvalinami so našli mrtve štiri osebe in sicer gospodarja, njegovo ženo, brata in malo dete.

Na delo za „Pravico“!

Z novim letom bodo pričeli vsi listi z najboljše agitacijo. Posluževali se bodo vseh mogočih načinov, da se razširijo in okrepe. Zato tudi mi ne smemo ničesar zamuditi in moramo napeti vse sile, da čim bolj razširimo našo »Pravico«. Pomnimo, da bo naša moč v organizaciji šele takrat prišla do odločilne vpliva, ko bo vsak delavec bodisi doma, bodisi v javnem lokalu dobil na razpolago našo »Pravico« in bo redno zasledoval naše delo in se tedaj za tednom pripravljal o važnosti in pomenu delavske organizacije. Pripravljanje o nujnosti delavske organizacije mora prežeti vsakega delavca, kajti šele takrat bo postal zaveden borec za svoje pravice in iskren naš tovariš.

»Pravica« mora priti tudi v kroge izven delavskih vrst, kajti potrebno je, da upravičenost našega boja spoznajo tudi drugi, ki morda naše delo podcenjujejo in mu prisojajo premalo važnosti. Tudi od teh je odvisno, da naš delavski pokret prav spoznajo in ga ne omalovažujejo ali ga pa celo ovirajo.

V očigled velikanski, vsestranski zastopateljnosti delavstva je naša nujna naloga, da v bližnji bodočnosti naše vrste ojačamo in se povsod postavimo v bran krivicam in pridobimo delavstvu zopet vse pravice nazaj, ki mu jih odjemajo kapitalistični gospodarski sistem. To je pa brez močnega delavskega tiska nemogoče.

Vsled tega nas kot krščansko-socialistične pokretaše veže nujna dolžnost, da do novega leta storimo v vsakem kraju vse, da se naša »Pravica« razširi po vseh delavskih družinah in javnih lokalih. Trud za to delo bo naša ojačena sila v organizaciji obilo poplačala.

Tovariši in zaupniki! Na svojih sestankih se razgovorite, kako boste delali, da v svojem kraju razširite »Pravico« kolikor mogoče in potem pojdite na delo!

Krekova mladina.

USTANOVNI OBČNI ZBOR KREKOVE MLADINE V MARIBORU.

Naša vojska se je povečala za novo četo. V nedeljo 13. novembra se je vršil ustanovni občni zbor podružnice Krekove mladine v Mariboru. Za predsednika je bil izvoljen Mastinšek Franjo, podpredsednik Živalič Zdravko, tajnik Rozman Jože, blagažnik Sedec Rudolf; odborniki: Slana Ciril, Štuhar Jože in Pfeifer Martin; v nadzorstvo so bili izvoljeni: Kores Martin in Aljančič Lambert; v razsodišče: Semenič Andrej, Žitnik Lojze in Virulih Jože.

Tako naša krščansko-socialistična misel napreduje in hiti k zmagi preko nasprotovanj in zaprek! Živi borba!

Iz centrale. Mesečnih statistik za oktober še niso poslane podružnice: Ljubljana, Moste, Sv. Jedert, Sv. Miklavž. Tajniki, odpošljite takoj!

Vič. Nemški tečaj, ki ga izvede naša podružnica, se je pričel v torek 15. t. m. zvečer. Vršil se bo redno dvakrat tedensko. Vsi prigašenci naj se tečaja, ki bo trajal nekaj mesecev, udeležujejo redno, ker bodo le tedaj imeli koristi.

Meste. V petek 18. t. m. se bo vršil redni tedenski sestanek ob osmih zvečer

v običajnih prostorih. Predava akademik tov. Tone Krošelj. Tovariši, tovarišice, vsi in točno!

Tovariši! Pri agitaciji za »Pravico« boste našli na marsikako sodbo o listu in njegovem urejanju. Ker nam je veliko na tem, da list odgovarja želji naročnikov, prosimo, da nam vsako pritožbo sporočite, kar bomo skušali upoštevati. O povečanju »Pravice« bomo pa lahko govorili šele takrat, kadar se bo število naročnikov toliko dvignilo, da bomo imeli povečano »Pravico« tudi gospodarsko zasigurano. Zato pa hitite z nabiranjem naročnikov, da se »Pravica« čimprej poveča. Upoštevati morate pri tem vsi to, da je »Pravica« samostojen delavski list in je zato navezan le na delavsko zavednost pri vzdrževanju tega lista. Proti koncu leta bodo časopisji napeli vse sile, da se razširijo, zato tudi mi ne smemo zaostati! S pridnim nabiranjem naročnikov ne bomo le dokazali, da smo vredni svojega lastnega lista, ampak tudi boljše bodočnosti, katero si bočemo priboriti z vztrajnim in požrtvovalnim delom!

Ljubljana. V četrtek dne 24. nov. ob 8 se bo vršil izredni občni zbor naše podružnice s sledečim dnevnim redom: 1. otvoritev in ugotovitev sklepčnosti; 2. poročilo odbora; 3. volitev novega odbora; 4. slučajnosti. Vabijo se vsi člani in članice, da se sigurno udeležijo tega občnega zbora.

Razno.

Beda bivših vojakov. V angleškem parlamentu se je zgodil nad vse mučen incident, ki dokazuje, da povsod po svetu sicer silno proslavljajo bivše vojake, da pa nikjer zanje ne skrbe. Neki delavski poslanec je namreč med debato o skrbi za brezposelne nemadoma vstal in izjavil, da ga je pooblastil neki bivši vojak, ki je od konca vojne brez službe in živi v velikanski bedi, da izroči ministrskemu predsedniku vsa vojna odlikovanja brezposelnega vojaka. Niti zastavljalice mu ne dajo groša za ta odlikovanja. Kaj bi jih torej nosil. Ker ni bilo ministrskega predsednika na seji, je položil poslanec odlikovanja na ministrski klop in nato zapustil zbornico. Demonstracija je napravila silen vtis.

Največji plinski kotel eksplodiral. V tovarniškem delu Pittsburga je 14. novembra eksplodiral največji ameriški plinski kotel, ki je last Equitable Gas-Company in ki vsebuje več kot 5 milijonov kubičnih čevljev plina z visoko napetostjo. V dotičnem delu mesta so vse hiše deloma prevrnjene. Razdrti je tudi vodovod, tako da je bila gasilna akcija silno težkočena. Pri prvi rešilni akciji je bilo izpod ravnin potegnutih 25 mrtvecev, na stotine ranjencev pa je bilo odpelanih v bolnice.

Slaba stran kratkih las. Kakor so kratki lasje prinesli ženskam mnogo olajšav in podjetnosti, tako je gotovo, da ima tudi ta reč svojo slabo stran. Stroški za negovanje kratko ostrizene glave in las so znatni, tako da se izdatki za brivca občutno povečajo celo v denarnicah premožnih žensk, kaj šele delavk. Zato nič ne preseneča vest, da se je uprav v delavskih krogih začel odpor proti kratkim lasem. Tako so delavke neke velike tovarne v Tannrode na posebnem sestanku sklenile, da se ne bodo strigle, marveč bodo nosile zopet dolge lase.

Posledice kajenja in moderne ženske noše. Listi poročajo o usodnih posledicah kajenja in sedanje ženske noše, v kolikor nezadostno varuje pred mrazom. Uradna statistika na Angleškem je ugotovila, da umrljivost med ženskami v starosti 18 do 27 let strahovito narašča. Zdravniki izjavljajo, da je temu krivo nezmerno kajenje, ki so se mu začele ženske splošno udajati. Ženskam kajenje mnogo bolj škoduje nego moškim; posebno jim obole dihal in srce. Toda tudi moderna ženska obleka, ki ženske ne ščiti zadostno pred mrazom, je kriva mnogih obolenj dihalnih organov in revmatičnih boleži. Enak pojav ženske umrljivosti opažajo na Dunaju; priškovati je pa še poslabšana, ker se bodo posledice splošnega kajenja ženske polazale šele v par letih. Zdravnik dr. C. Barber v Lansingu (Michigan) izjavlja, da umrje 60 odstotkov otrok, katerih matere so udane kajenju, preden dopolnijo dve leti. Vzrok je zastrupljenje z nikotinom. Jetra, srce in drugi organi umrlih otrok kažejo znake tega zastrupljenja.

Najboljše in zato najceneje

kupite samo pri

Josipu Petelinc v Ljubljani

nogavice, rokavice, kravate, modno blago, volno, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, toaletno blago, galanterijo, nahrbtnike, razne trakove, gumbe in lišp.

Na velikol

Na malol

Ladja brez krmila. Ameriški parnik »Margaret Dollar« je v bližini pacifiške obale našel strahotno ladjo duhov, japonski ribiški kuter »Ryokimaru«, ki je brez krmila blodil po morju. Prepeljal ga je v pristanišče Seattle. Ko so carinski uradniki in zdravniki stopili na to ladjo, niso našli na njej nobenega sledu človeškega življenja. V notranjosti ladje, kjer je vladal silen smrad, so se spotaknili nad človeškimi kostmi. Šli so dalje in našli dva moža posadke, ki sta bila blazna. Dognalo se je, da je ladja več kot šest mesecev brez živih in vode ter brez krmila taval od Japonske do Amerike ter da so preživeli mornarji polagoma požrli posadko ladje.

V Uralu so odkrili ogromne množine železne rude. Po poročilih iz Sverdlovskaja so našli v Uralu po dolgem in trudnem raziskavanju ogromne množine železne rude. Izvedenci izjavljajo, da se nahaja na teritoriji najmanj 210 milijonov ton železne rude. Na ozemlju Alpa jeva so odkrili še ogromnejši zaklad. Tamkajšna ležišča železne rude cenijo na 570 milijonov ton. V tem ozemlju so odkrili tudi ogromne množine premoga.

Zavist, škodoželjnost, maščevalnost.

(Vzgojni utrinki.)

Te-le zgodbe srečujemo vsak dan. Koliko meter ravna tako! Nekatere iz nevednosti, druge iz naveličnosti. Vendar hočemo navesti par zgledov, kako otrok ne vzgojati, da ne vzgojimo zavisti, škodoželjnosti in maščevalnosti. Tega je v človeku že preveč po naravi, nikar teh slabih lastnosti ne pospešujemo!

Otrok pri kosilu čisto neče jesti kake jedi. Ta ali cni član družine zakriči nad njim: »Jej, če ne ti bomo pojedli mile«

Otrok je, toda ne zato, ker je lačen, ampak iz zavisti, da ne bi drugi pojedel.

Otrok pade, se udari in kriči. Starejši brat ali sestra namenoma pade in se dela, kot da se je na istem mestu potolkel. Otrokov obraz se zjasni, solze se posuše in zadovoljen smeh spreleti obraz: »Pozabil je na bolečine iz škodoželjnosti, ker se je brat tudi udaril.«

Otrok se bogve iz katerega vzroka udari ob mizo, stol itd. Jok, solze, kričanje in neutolažljivost. Pride mati ali pestunja: »Čakaj, ti hudobni stol! Zakaj si udaril našega ljubčka!« ter »natepe« mizo, stol itd. In kakor prej, otrok pozabi na bolečine iz maščevalnosti. — Bogve, ali se mati ali pestunja v tistem trenutku zavedata, da vsajata v nežno dušo tisti stari stavek iz sv. pisma stare zaveze: Zob za zob, oko za oko.

Vzgoja, ki se naslanja pri dosegu trenutnih uspehov na uporabo takšnih vzgojnih sredstev, kot so zavist, škodoželjnost, maščevalnost, je napačna. Rodila bo in rodi nezaželjene uspehe. Nje krute posledice čuti najprej mati, potem učitelj, duhovnik, gospodar in drugi: součenci, prijatelji in tovariši.

Tako ne! Kako pa?

Mati ima največje vzgojno sredstvo: ljubezen. Tega ne podcenjujte! Ljubeč pogled bo morda zadostoval pri malih ne-godah, drugič nežna pomirjevalna beseda. V otroku vzbudi plemenito čustvo! Pokaži na križ. Strpljivo, voljno in potrpežljivo naj prenaša bolečino. Predochi mu trpljenje Gospodovo. Vzbudi ma zavest, da je junak, mirno in tiho prenesti bolečino.

Tako vzgojimo v otroku voljo za strpnost prenašanje bolečin. V poznejšem življenju bo tak človek mnogo lažje prenesel neizogibne udarce in težave, ki dolete več ali manj vsakega človeka. Uspehi take vzgoje so trajni, četudi morda trenutno ne bo vedno mogoče doseči tistega, kar si želimo. Vzgoja ni lahka stvar in zahteva vztrajnost, potrpežljivost in veselja vzgojiteljevega.

Agitirajte za „Pravico“!

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREZENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICE: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠNIKOV TRG ŠT. 4.

Skrb za zdravje.

O spanju. Da dosežemo zdravo spanje, je potrebno, da tri ure pred spanjem 1. ne jemo in pijemo, 2. ne opravljamo nobenih napornih poslov, 3. da se izogibljemo duševnih razburjenj, 4. da ne razmišljamo o načrtih in drugih stvareh in 5. da gremo v posteljo z voljo in mislijo, da bomo takoj zaspali in da se bomo šele jutraj zbudili. Razen tega je dobro, da se ogibljemo spolnih draženj. Odrasel človek naj spi osem ur, otroci in starci naj spe več. Premalo spanja škoduje, kakor tudi preveč. Z obojim se zmanjšuje delovna sposobnost.

Sredstvo proti ozeblini. Dobro sredstvo proti ozeblini na rokah in na nogah je hrastova skorja, zmešana z galunom. Vzemite pol kilograma hrastove skorje in jo kuhajte v 2 litrih vode, kuhajte toliko časa, da se vkuha na eno tretjino. Tej zmesi dodajte 30–40 gramov galuna. Sredstvo uporabljajte takoj, ko začutite srbenje. Tudi klorovo apno, ki se uporablja pri pranju, zmešano z vazelinom, je dobro sredstvo, enako zmes 5 delov kafe in 20 delov trepentinovega olja. Če je zmrznil kak ud, uporabljajte za odvajanje v mrzli sobi sneg ali zelo mrzlo vodo; šele ko se občutek povrne, umijte ud s kafirnim špiritom ali petrolejem, ga s krpo osušite in namažite z vazelinom.

Prva pomoč pri davici. Ena najnevarnejših otroških bolezni je davica, ki je tudi nalezljiva. Spoznamo jo na kratkem, lajanju podobnem kašlju. Najboljše sredstvo je smolnata in terpentinova sopolara. Smolo in terpentin deni na pločevinasto ploščo in zažgite. Soba se seveda napolni z gostim dimom, a baš tega bolnik prav rad in počeljevo vdihava. Ko se pokažejo prvi znaki te bolezni, dajte bolniku toplo kopel. Grgra naj slezov (popelnov) oparek, ali pa raztopino 10 gramov galuna v 200 gramih vode. Če je vnetje v vratu že zelo razvito, dajte bolniku v usta koščke ledu, navežite tudi na vrat leden obkladek gonkega gorčnega testa. Seveda pokličite hitro zdravnika, ki bo odredil vse potrebno za nadaljnje zdravljenje. Važno je seveda to, da ta-

kega bolnika odstranite od cele družine in tudi tistega, ki mu streže. Zlasti gledajte tega slušajte zdravnika, da zabrani razširjenje bolezni!

Pijem:

da težko zasluženi denar lahko poženem po grlu;

da si jaz, krepak mož, pridobim poguma, da svojo slabotno leno pretepem;

da v pijanosti s prostaskim govorjenjem in surovim preklinjanjem učim svoje otroke srčne izobrazbe;

da kot resen mož lažje pozabim na svoje očetovske dolžnosti.

Za kratek čas.

Soglasje. »Ti, v soboto je tvoj god; kaj naj pa ti kupim v dar?« — »Pusti, pusti, nič...« — »No, prav, sem tudi jaz mislil tako.«

Zadosten vzrok. »Kako pa da več ne poje pri cerkvenem zboru?« — »Veste, prejšnjo nedeljo nisem pela, je pa nekdo takoj vprašal, da-li se orgle uglasili.«

Obzirnost. »Zakaj si pa s krojačem tako »glihal«, saj mu itak ne boš nič plačal.« — »Veš, smili se mi; ne mara, da bi preveč izgubil.«

Poklon. »Gospodična, zdi se mi, da me smatrate za idijota.« — »O, ne! Jaz nikogar ne sodim po zunanosti.«

Seveda. Mimica (ob zibelki malega kričarja): »Odkod pa je prišel tale, mama?« — »Iz nebes.« — »Ni čuda, da so se radi znebili takega zijala.«

Dobro priporočilo. »Tale blago vam prav posebno priporočam, gospa, zlasti, če hočete imeti res nekaj posebnega. Česar ne nosi vsaka druga dama: tega blaga ne kupi nihče.«

Spadata skupaj. Pri razpravi za ločitev zakona opisuje zastopnik žene njenega moža kot brutalnega in nasilnega moža, nagle jeze itd. Možev zastopnik pa trdi o ženi, da je zlobna, prepirljiva, ničvredna in polna podobnih čednosti. Sodnik ga prekine z besedami: »Torej, gospoda, kako pa moreta potemtakem trditi, da ta dva ne spadata skupaj?«

Občni zbor

I. ljubljanskega delavskega konzumnega društva r. z. z o. z. v Ljubljani

se bo vršil dne 1. decembra 1927 ob 10 uri dopoldne v poslovodstvu Kongresni trg 2.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Raznoterosti.

Občnega zbora se udeležijo člani po svojih na krajevnih skupščinah izvoljenih pooblaščenih.

Odbor.

Franz Herwig — L. A.: 10

Sveti Boštjan iz predmestja.

Moderna svetniška legenda.

Kristus je stal v daljni dalji ves razblinjen. Boštjan se je odtrgal od skupine in tekkel za njim, tekkel sopeč več ur in ga ni dosegel. Neka mačka, preganjana od gruče krivičnih polodraslih otrok, vsa krvaveča in z raztrganim kožuščkom, mu je skočila na prsa. Skril jo je pod svoj suknjič. Iz oči živalice ga je gledal Kristus. »Gospod,« je jecel Boštjan, »razumem te!« Pred njegovimi vrati ga je čakal nek možki; Boštjan je opazil, da gleda temu možu satan preko ramena in da mu je tole siknil: »Svet mora biti obnovljen; če smo složni, ga lahko preuredimo v raj, ki se bo dalo v njem sijajno živeti. Predvsem moramo ljudi, ki so nad nami, pahniti navzdol.«

»Erat,« je odvrnil Boštjan, »ti sam se moraš prenoviti; če živiš v Bogu in za Boga, ti bo pač vseeno, ako delaš deset ur ali pa tri; Če bo sleherni tak, potem bo zemlja paradiz, ki se bo dalo v njem dobro živeti.«

Mož je zaničljivo dejal: »Nobenega sočutja nimaš in tvoj Bog tudi ne.«

Boštjan mu je položil roko na ramo in odgovoril: »Bog je kot človek šel skozi vsa ponižanja, skozi muke in nezasišane trude. Iz sočutja je živel, da ti pokaže, kako moraš ti živeti. Kakor je on svet premagal, tako ga moraš tudi ti. Le eno je potrebno. Kaj te briga svet, če imaš Boga?«

Satan se je skril za moža; in ta je odšel s sklonjeno glavo. Množica ljudi, ki mu je drla nasproti, ga je rjove požrla, okenske šipe so žvenketale, cele gruče so se vrgle nad hlebce, ki so jih poteptale v blato, nad kose mesa, ki so ga razhodili. Človek je pograbil svojega bližnjega, ki je ujel kak košček. Ni bila več lakota vzmet, le še strast karkoli že imeti in posedati. Žganje, ki je teklo iz razbitih sodov, je bilo olje v ogenj. Vojaki so pritekli od nekod, strelili so zapresketali, strojnica je morila povsem uradno, kriki so se dvigali z ostrim odjekom, kletve so padale kot oblaki puščic, nekega častnika je besneča množica pograbila, vrgla na tla, pete so teptale njegovo telo. Boštjan je stekel, prevrnil strojnico, dvignil častnika in ga zavlekel v neko hišo; ta je še enkrat zaškrtnil: »Psi!« in umrl. Sovraštvo, samo sovraštvo, sovraštvo kot vsakdanji kruh, kot zrak, ki ga vdihavamo, kot srce, kot možgani, kot duša, sovraštvo, nič drugega kot samo sovraštvo!

Boštjan je bežal v svoje stanovanje, objel Pavla je jecel: »Sovraštvo, samo sovraštvo! Ljubljani,« je tožil na njegovem sreu, kako velika mora biti naša ljubezen, preden bo premagala to sovraštvo! Koliko nas more biti živih, da bo stal poleg slehernega, ki sovraži, eden, ki ljubi in ki ga bo objel.

Potrkal je, mlad duhovnik je vstopil in rekel, da prezira izgled na službo, na premoženje, ki naj bi ga podedoval; tu je vse, kar on je in kar ima, docela se prepriča, Boštjan naj ga nikar ne zavrne.

»Brat,« je povprašal Boštjan, »Kaj pa veš o meni?«

»Glas gre pred teboj,« je odvrnil oni, »kakor glas vojnih pozavn.«

»Obleko imaš iz finega sukna,« je rekel Boštjan, »obleci preprosto delavsko obleko! Bele roke imaš, poišči delo, ki jih bo napravilo raskave! Ne skušaj se zdeti kaj boljšega, kot so tisti, ki jih ljubiš. Če pa si voljan, žrtvovati se docela, potem dobrodošel v imenu Kristusovem.«

V hiši je bila skladiščna klet, ki so jo izropali; ondi je Boštjan zbiral ponoči vse one, ki so mu bili tovariši. Katakomba naj bi bila slabotno razsvetljena od oljnate lučke, toda Bog je bil sredi med njimi in je sijal kot solnce. Boštjan je učil. Odprl je vrata v nov svet; kdor je pogledal vanj, je obžaloval svoje preteklo življenje.

Ali bo mogoče,« so vpraševali, »da ljudje stopijo v ta svet?«

»Od tebe je odvisno,« je odvrnil Boštjan. »Ne glej na druge, ne na me, samo nase! Ne hoti tega ali onega, temveč samo Boga! Ne pričakuj ljubezni od drugih, in najsi so tvoji najboljši; skrbi le, da boš sam ljubil!«

Pavla pa in drugega pomočnika, ki mu je bilo ime Bernard, je nagovoril, da sta ga zapustila in pričela kjerkoli tako živeti kakor on. Nobenih zapovedi jima ni dal in nikakih pravil, le enkrat v tednu so hoteli priti skupaj, da pristopijo k obhajilu.

Nek prelat je prišel k Boštjanu in mu rekel: »V zmotu greste.« Boštjan je molčal. »Cerkve,« je oni nadaljeval, »vas bo s sumno gledala.«

(Dalje sledi.)